

aan, wellicht omdat de auteur de biografie nog tijdens het leven van Anseele had geschreven en ze pas kort voor de huldeviering van onder het stof haalde. Later is er nog heel wat inkt gevloeid over de figuur Anseele, zoals over zijn belang voor de sociale literatuur (L. Stynen, B. Verbrugge, M. Oukhow, B. De Nil), zijn rol tijdens de Eerste Wereldoorlog in het bezette Gent (W. Dedobbeleer) en zijn vaderschap van het Gentse socialistische coöperatieve 'model' (G. Vanschoenbeek, H. Defoort). Bijna vijftig jaar na zijn overlijden, meer dan honderdvijftig jaar na zijn geboorte, is de tijd zonder meer rijp voor een nieuwe biografie.

- 1 In 1885 stuurt de coöperatie Vooruit een wagon broden naar de stakende mijnwerkers in de Borinage. Dat gaf de maatschappij en haar directeur Edward Anseele een onwaarschijnlijke populariteitsboost.
- 2 Het (afgescheiden) archief van Edward jr. werd tot op heden nog niet ontsloten.
- 3 Ook de collectie van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam bevat archief van Edward Anseele sr., onder meer manuscripten van artikels.

Bibliografie

Louis BERTRAND, *Edouard Anseele, sa vie, son oeuvre*, Brussel, 1925, 222 pp.

A. BRACKE, Proeve van bibliografie van en over Edward Anseele. In: *Socialistische Standpunten*, (1956)3, pp. 134-139.

Catalogus van de Edward Anseele tentoonstelling, ingericht bij de honderdste verjaardag van zijn geboorte, Gent, het Licht, 1956, 48 pp.

Mieke CLAEYS-VAN HAEGENDOREN, Anseele Edward. In: Jozef DELEU, Reginald DE SCHRYVER, Gaston DURNEZ, *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging Deel 1*, Tielt: Lannoo, 1973, pp. 101-102.

Geert DEBEUCKELAERE, *Een bijdrage tot de biografie van Edward Anseele tot 1894*, RUG, licentiaatsverhandeling, 1967, 243 pp.

Hendrik DEFOORT, Edward Anseele. In: *Reflector*, (2009)4, p. 33.

Documenten van en over Eduard Anseele 1856-1938, Gent: Het Licht, 1945 (reeks Germinal, nrs. 2 en 11).

Léon DELSINNE, Eduard Anseele. In: *Biographie Nationale, Thome XXX*, Brussel: Académie Royale de Belgique, 1959, kol. 57-63.

Jacques DE VRIENDT, Onze kwartierstaat. Edward Anseele. Politicus – Minister van State. In: *Vlaamse Stam*, (1986)10, pp. 423-426.

Edward Anseele. In: Max LAMBERTY, Rob VAN ROOSBROECK, Michiel VANDEKERCKHOVE e.a. (red.), *Twintig eeuwen Vlaanderen*, deel 13, Hasselt: Heideiland-Orbis, 1976, pp. 407-410.

Edward Anseele ter ere, Gent: De Vlam, 1948.

Paul KENIS, *Het leven van Edward Anseele*, Gent: De Vlam, 1948, 285 pp.

Freek NEIRYNCK, Vader Anseele biodrama, Brussel: Fonds Leo Magits, 1986, 66 pp.

Louis VAN LAETHEM, *Doorheen het leven van Edward Anseele*, Brussel: De wilde roos, 1931, 32 pp.

Guy VANSCHOENBEEK, Edward (Edwardus Camillus) Anseele, minister en socialistisch politicus. In: *Nationaal Biografisch Woordenboek deel 13*, Brussel: VIGES, 1990, kol. 38-45.

Benny VERBRUGGEN, Edward Anseele en de literatuur: een studie van de beginfase van een socialistische geïnspireerde literatuurbeoefening in België, KUL, licentiaatsverhandeling, 1982.

Guy VANSCHOENBEEK, Edward Anseele. De ijzeren arm van het Gentse socialisme. In: *De dulle draak*, (1985)13, p. 9.

OPROEP

Bob Reinalda, redacteur IO BIO

Medewerkers gezocht voor het Biografisch Woordenboek van Secretarissen-Generaal van Internationale Organisaties

Het korte biografische genre

Het biografische genre doet het goed: levensverhalen worden graag gelezen. Biografieën verschijnen in uiteenlopende vorm, variërend van (dikke) boeken tot korte levensschetsen van één of enkele pagina's.

Het aardige aan biografische woordenboeken die korte levensschetsen bundelen, is dat de lezer niet alleen zicht krijgt op het carrièreverloop en het persoonlijke leven van individuen die een rol hebben gespeeld in een bepaalde beroepsgroep of sociale beweging (bijvoorbeeld vrouwenbeweging, arbeidersbeweging), maar ook meer begrijpt van de hele groep van beschrevenen.¹ Want veel mensen uit een groep of beweging hebben met elkaar van doen. Bijvoorbeeld omdat ze het met elkaar eens zijn (voorstander van afschaffing van slavernij en lid van dezelfde organisaties), maar ook – en misschien wel meer – omdat zij met elkaar botsen en in conflicten tegenover elkaar komen te staan als gevolg van verschillende levensovertuigingen, machtsconflicten of onenigheid over de strategie. Wanneer uiteenlopende mensen die bij hetzelfde conflict betrokken waren in hetzelfde biografische woordenboek zijn opgenomen, kan je de verschillen in de gezichtspunten van de betrokken personen goed onderkennen.

Bewegingen kennen leidende figuren, maar evengoed zijn er randfiguren die iets specifiek hebben bijgedragen. Het heeft iets rationeels wanneer je je in een leven verdiept, maar tegelijk iets gluurderigs om kennis te nemen van wat zich in dat leven allemaal heeft voorgedaan. De historicus Jacques Presser gebruikte daarvoor ooit het beeld van kijken door het sleutelgat. Biografische woordenboeken geven doorgaans beschrijvingen van het hele leven, dus niet alleen de carrière of bijzondere bijdrage, maar ook de vroegere levensfasen, zoals jeugd, adolescentie en beginnende

carrière, en het verdere verloop van het leven na de carrière. Doordat biografische woordenboeken over personen soortgelijke informatie verzamelen, zoals bijvoorbeeld afkomst, geloof en onderwijs, kan er ook iets kenmerkends over de hele groep gezegd worden, soms bijzonderheden die je niet zou verwachten. Zo bleek uit het Biografisch Woordenboek van het Socialisme en de Arbeidersbeweging in Nederland (BWSA) dat er onder alle gezindten bijzonder veel gescheiden en hertrouwd werd.

Het IO BIO-project

IO BIO – spreek dit in het Engels uit – staat voor Biographical Dictionary of Secretaries-General of International Organizations. Dat vooralsnog digitale woordenboek richt zich op een beroepsgroep die veel minder in kaart gebracht is dan die van leiders en actievoerders uit de wereld van het socialisme en de arbeidersbeweging. Voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties Kofi Annan is op dit moment waarschijnlijk de bekendste secretaris-generaal, maar er bestaan honderden intergouvernementele organisaties en die hebben in de loop van hun bestaan heel wat secretarissen-generaal aan het stuur van hun organisatie gehad. Het is niet alleen een ‘politiek’ figuur, die in de betrekkingen tussen staten het standpunt van de organisatie moet verwoorden, maar ook de leider van inmiddels grote internationale bureaucratieën. Eenvoudig is het beroep niet, want de organisaties zijn voor geld en politieke manoeuvreerruimte afhankelijk van de lidstaten, in het bijzonder de sterkste onder hen. Bovendien moeten veel taken met doorgaans weinig middelen worden verricht. Er zijn onder de secretarissen-generaal echter persoonlijkheden die er knap in slagen tot een duidelijk internationaal beleid te komen – vaak ook eigen beleid – en op slimme wijze de mogelijkheden van hun bureaucratieën, waaronder expertise, benutten om dat eigen beleid inhoud te geven. Maar er zijn ook pogingen die falen en beleid dat mislukt. ‘Secretaris-generaal’ is een overkoepelende term, want soms gaat het om een president, directeur, directeur-generaal, uitvoerend directeur ...

IO BIO is een nieuw, net opgestart project. Het zoekt medewerkers om korte levensbeschrijvingen bij te dragen, variërend van 800 tot 3600 woorden. Er zijn drie categorieën, waarbij de eerste categorie van belangrijkste secretarissen-generaal de meeste woorden krijgt. Hoewel het aantal woorden beperkt is, lukt het goed de hoofdzaken uit zo'n leven in een korte schets samenhangend te beschrijven. Een dergelijke levensschets schrijven, geeft een bevredigend gevoel: je ziet betrekkelijk snel hoe een carrière en leven zich hebben ontwikkeld. IO BIO beschikt over een modelbiografie (van Joseph Avenol, de tweede secretaris-generaal van de Volkenbond) en precieze instructies voor de auteurs. Voor het schrijven van de korte levensschetsen gelden wetenschappelijke standaarden en auteurs moeten bereid zijn de betrokkene met een open blik te beschrijven. Het gaat immers niet om hagiografie. In het huidige databestand zijn bijna 900 secretarissen-generaal van 130 internationale organisaties opgenomen. Instructies, modelbiografie en databestand zijn te raadplegen op de website van het project: <http://www.ru.nl/fm/reinalda>, gevolgd door de IO BIO-link.

Twaalf Belgen

Wie een biografie wil schrijven (in het Engels), kan zich bij de IO BIO-redactie melden via iobio@fm.ru.nl. Al hoeft die biografie niet per se over een Belg te gaan, in het huidige databestand van IO BIO zijn wel twaalf Belgen opgenomen. Hieronder staan ze in alfabetische volgorde vermeld. Een van hen wordt nog niet in IO BIO beschreven (Piot), omdat hij niet voldoet aan het criterium vijf jaar of langer geen secretaris-generaal meer te zijn. Vier van de opgenomen Belgische secretarissen-generaal werkten voor de West-Europese Unie (Cahen, Goffin, Iweins d'Eeckhoutte en Longerstaey), twee voor de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (Claes en Spaak), twee voor de Internationale Douaneraad, tegenwoordig Werelddouaneorganisatie (Annez de Taboada en De Sélys Longchamps) en vier voor achtereenvolgens de Europese Economische Gemeenschap (Rey), het Internationaal Monetair Fonds (Gutt), de Internationale Arbeidsorganisatie (Hansenne) en UNAIDS (Piot).

De twaalf Belgen in IO BIO

- Annez de Taboada, Chevalier Georges (1913-1997), secretaris-generaal Customs Cooperation Council (CCC), 1953-1978
- Cahen, Alfred (1929-2000), secretaris-generaal Western European Union (WEU), 1985-1989
- Claes, Willy (1938), secretaris-generaal North Atlantic Treaty Organization (NATO), 1994-1995
- Goffin, Louis (1904-1975), secretaris-generaal Western European Union (WEU), 1955-1962
- Gutt, Camille (1884-1971), managing director International Monetary Fund (IMF), 1946-1951
- Hansenne, Michel (1940), director-general International Labour Organization (ILO), 1989-1999
- Iweins d'Eeckhoutte, Maurice (1904-1971), secretaris-generaal Western European Union (WEU), 1962-1970
- Longerstaey, Edouard (1919-1986), secretaris-generaal Western European Union (WEU), 1977-1985
- Piot, Peter (1949), executive director UNAIDS, the Joint United Nations Programme on HIV/AIDS, 1994-2008
- Rey, Jean (1902-1983), president European Commission of the European Economic Community (EEC), 1967-1970
- de Sélys Longchamps, baron François (1910-1958), secretaris-generaal Customs Cooperation Council (CCC), 1953-1953
- Spaak, Paul-Henri (1899-1972), secretaris-generaal North Atlantic Treaty Organization (NATO), 1957-1961

¹ Naast gespecialiseerde biografische woordenboeken bestaan er nationale biografische woordenboeken. Daarin zijn belangrijke nationale figuren op uiteenlopende terreinen als politiek, economie, cultuur en sport opgenomen. Het beroemdste en meest toonaangevende nationale biografische woordenboek is waarschijnlijk de *Oxford Dictionary of National Biography*, zie: <http://www.oxforddnb.com>. De website geeft ook informatie hoe dat woordenboek is opgezet.